

Vergadering
Overleg Veiligheidsberaad - minister van Justitie en
Veiligheid

Verslag

Datum vergadering
24 september 2019

1. Opening en vaststelling agenda

Vandaag zit de heer Bruls het overleg met de minister van JenV voor en opent hij de vergadering met een welkom aan alle aanwezigen, in het bijzonder minister Grapperhaus en zijn delegatieleden. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

Mededelingen omtrent aan- en afwezigheid of vervanging staan vermeld op het bijgaande presentieoverzicht.

2. Vaststelling verslag 8 oktober 2018

Er zijn geen vragen of wijzigingen ten aanzien van het verslag, maar naar aanleiding van agendapunt 7 (Evaluatie Wvr) geeft de minister aan dat de evaluatiecommissie inmiddels is ingesteld en gestart onder voorzitterschap van de heer Edwin Muller. De minister onderstreept dat het aan de commissie is om te bepalen wie (bv. klankbordgroep) men bij het onderzoek betreft.

De heer Broertjes merkt op dat een klankbordgroep de onafhankelijkheid van de commissie niet in de weg hoeft te staan. In de commissie zit geen actieve burgemeester; zijn/haar inbreng en praktijkervaring wordt mogelijk via een in te stellen klankbordgroep. De minister geeft aan dat het Veiligheidsberaad (VB) hierover zelf de commissie kan benaderen. Afsproken wordt dat de heer Bruls namens het VB het verzoek tot instelling van een klankbordgroep zal neerleggen bij de evaluatiecommissie Wvr.

Tevens bevestigt de minister dat, zoals opgenomen in de voetnoot op pagina 4 van het verslag, de uitfasering van het WAS met een jaar is uitgesteld.

De heer Kolff vraagt wat er in het uitsteljaar wordt gedaan en of er vervolgens opnieuw uitgesteld kan worden.

De minister licht toe dat het uitstel vooral dient ter afstemming met regio's aan beide kanten van de landsgrenzen evenals de dekking van NL-Alert en afstemming met enkele regio's (bv. Maasvlakte en Chemelot) die om specifieke redenen met het WAS willen doorgaan. Het streven blijft om op 1 januari 2021 landelijk met het WAS te stoppen. Hij benadrukt dat het WAS slechts één instructie kent: iedereen naar binnen en ramen en deuren dicht. Daarentegen kunnen via NL-Alert gericht waarschuwingen en instructies doorgegeven worden.

Met dank aan de minister voor zijn toelichting stelt de voorzitter het verslag van 8 oktober 2018 ongewijzigd vast.

3. Mededelingen

Continuïteit meldkamers

De minister geeft aan dat het inspectierapport op 6 september jl. aan de Tweede Kamer is gezonden. De Inspectie constateert dat de continuïteit qua personeel, locaties en techniek kwetsbaar is; de beleidsreactie geeft hieraan meer context en nuance. Het blijft onverlet dat

alle betrokken partijen hard moeten werken om de continuïteit beter te borgen en de minister zal met hun in gesprek gaan. Hij zal het VB ook schriftelijk informeren en het thema van de continuïteit zal hij wederom agenderen voor zijn overleg met het VB.

Algemeen Overleg Brandweer

De minister meldt dat er voor 9 oktober a.s. een AO Brandweer gepland staat. Het zal gaan over de rechtspositie van brandweervrijwilligers, de blusinstructies bij vuurwerk en over het kader voor uitruk op maat.

Ter bespreking

4. Rechtspositie en toekomst brandweervrijwilligers

In zijn toelichting verwijst de heer Kolff naar de Wnra en de Europese wet- en regelgeving. Die aspecten dwingen de veiligheidsregio's (VR) om na te denken over de toekomst van de vrijwillige brandweer; het huidige stelsel lijkt niet meer houdbaar. Zowel in de VR's als in de BAC Brandweer wordt veel waarde gehecht aan het stelsel van vrijwilligheid. Desondanks is het zaak om de differentiatie tussen vrijwilligers en beroepskrachten goed in kaart te brengen. Samen met collega Depla doet de heer Kolff een procesvoorstel, dat ter vergadering in een schriftelijke presentatie wordt uitgedeeld.

In de ingestelde denktank hebben, naast Depla en Kolff, vijf directeurs VR en twee ministerieel vertegenwoordigers zitting; ondersteuning wordt geboden vanuit het IFV. Ten behoeve van de uitvoering is een 'werktank' geformeerd om feitelijk de lijnen uit te werken om (landelijk) tot functiedifferentiatie te komen (met ruimte voor regionale inkleuring). De denktank gaat uit van het in standhouden van de vrijwilligheid en richt zich vooral op het element dan de taakdifferentiatie waartoe drie scenario's worden uitgewerkt.

NB: de vandaag gepresenteerde hoofdlijnen zijn bedoeld voor dit overleg met de minister en niet voor externe verspreiding c.q. behandeling.

In het proces is ingebouwd dat professor Verburg meekijkt en toetst. Het is de bedoeling om de koersnotitie in het overleg tussen het VB en de minister op 9 december a.s. te presenteren. In de vandaag gepresenteerde scenario's wordt ten aanzien van vrijwilligers onderscheid gemaakt qua risico en aantal en voor de beroepskrachten qua uitbreiding van taken.

De heer Depla vult aan dat het onderwerp besproken is in de Brandweerkamer. Ten aanzien van differentiatie is er wel sprake van een spanningsveld. Differentiatie is noodzakelijk om het systeem houdbaar te maken, maar differentiatie houdt ook het risico in van 'A en B brandweermensen' en dat ligt gevoelig. Niet differentiëren betekent echter dat vrijwilligers deeltijdmedewerkers worden, wat ook gevoeligheden met zich brengt.

Ten aanzien van het wel of niet overgaan naar de Wnra vindt de Brandweerkamer dat, voor het nemen en uitvoeren van een dergelijk besluit, er wellicht meer tijd genomen moet worden. Hierover volgt een separaat advies.

In zijn reactie memoreert de minister de risico's, gevaren en offers die gepaard gaan met het brandweerberoep. Gelukkig is de risicobeheersing gedurende de voorbije decennia enorm verbeterd. Centraal staat dat risicobeheersing en veiligheid voor *alle* brandweermensen op het hoogst mogelijke niveau moet blijven.

De bewegingsruimte om arbeidsvoorwaarden voor vrijwilligers en beroeps van elkaar te onderscheiden is beperkt; het in standhouden van het huidige stelsel vereist echter een fundamenteel onderscheid. Daarom wordt de taakdifferentiatie des te belangrijker.

De heer Out merkt op dat, wanneer er taakdifferentiatie toegepast zal worden, er snel een andere inrichting van de brandweezorg achter weg zal komen. Hij hoopt dat het huidige onderzoek als katalysator zal fungeren bij het bredere vraagstuk over vrijwilligheid in het licht van brandweezorg in de toekomst. Hij adviseert om bij de wetsevaluatie niet zodanig te gaan inkaderen dat er geen ruimte overblijft om te differentiëren.

De heer Van Veldhuizen ziet graag dat de voor te stellen scenario's afgezet worden tegen toe te passen criteria; het moet helder zijn hoe en wat er gewogen gaat worden.

De heer Poppens geeft aan dat Amsterdam-Amstelland achter de voorgestelde scenario's staat. Graag ziet hij nadere afstemming met het regionale rapport Bouwen aan Vertrouwen en hij biedt expertise aan bij het uitwerken van de scenario's. Vrijwilligers moeten tijdig bij het proces betrokken worden.

De heer Lamers geeft aan dat er twee trajecten lopen: de denktank en de bestuurlijke commissie Toekomst Brandweer; deze moeten elkaar niet kruisen of ophouden. Laat het VB niet nu al de hoofdvraag beantwoorden die momenteel bij de commissie 'Toekomst' ligt.

De heer Backhuijs attendeert op het gevaar dat vrijwilligers zich straks niet herkennen in de thans geschetste scenario's en vervolgens massaal andere keuzes gaan maken. Een dergelijk scenario zou ook meegenomen moeten worden.

In reactie op de heer Backhuijs, geeft de voorzitter aan dat hij de taakopdracht aan de commissie VB nu niet wil herbespreken, die opdracht is gegeven en staat vast.

Mevrouw Buijs-Glaudemans wijst op de vele discussies die gaande zijn over de inrichting van de brandweer. Daadkracht is goed maar graag daarbij wel goed doordenken wat – op belerende thema's – de effecten zijn van een gewijzigde rechtspositie voor vrijwilligers.

De heer Cazemier vindt het van belang dat, naast de drie thans geschetste scenario's, er ruimte wordt gehouden voor een mogelijk vierde scenario: mix van beroeps, parttime beroeps en regio-specifieke invulling.

De minister beaamt het verzoek om aandacht voor belerende ontwikkelingen zoals het onderzoek naar brandweezorg in de toekomst, maar de factor tijd, ten aanzien van de juridische problematiek, mag en kan niet uit het oog verloren worden.

De heer Kolff geeft aan dat de vanuit de vergadering geopperde vragen en kwesties ook in de denktank aan de orde kwamen. De denktank richt zich op de meegekregen hoofdtaak en de afstemming met de minister. De ogen zijn zeker niet gesloten voor hetgeen er gebeurt in de bestuurlijke commissie Toekomst Brandweer.

De criteria ten aanzien van de scenario's zullen natuurlijk inzichtelijk gemaakt worden. Een mogelijk vierde scenario (iedereen beroeps) zal niet uitgewerkt worden; het VB sprak eerder uit dat men het vrijwilligerstelsel overeind wil houden. De vakorganisaties zullen, na de bestuurlijke bespreking (op 09 december 2019) betrokken worden bij het proces.

De heer Depla vult aan dat beoogd wordt om de realiseerbaarheid van een scenario ook te testen in een daartoe te selecteren VR; dus niet alleen een theoretisch concept presenteren. Het kunnen differentiëren per VR is cruciaal. Immers, de wijze waarop de brandweer is georganiseerd loopt behoorlijk uiteen tussen de VR's. Centraal staat 'gelijkwaardigheid' en niet 'gelijkheid'.

Afrondend geeft de voorzitter aan dat voor het overleg tussen het VB en de minister van JenV van 9 december a.s. de rapportage(s) en terugkoppeling vanuit denk- en werktank geagendeerd worden. Tevens herhaalt hij het embargo ten aanzien van het vandaag uitgedeelde en besproken procesdocument.

5. Samenwerking tussen de veiligheidsregio's en het Rijk bij bovenregionale en landelijke crises

De voorzitter geeft aan dat het vandaag niet over specifieke casuïstiek gaat, maar over het (waar mogelijk) beter organiseren van samenwerking en regie tussen VR's onderling en met

de Rijksoverheid. De basis voor de gedachteswisseling vormen de uitgangspunten op pagina 3 van de oplegnotitie.

De minister vult aan dat hij erg benieuwd is naar de visie van de voorzitters VR.

Volgens de heer Weterings is het zich voorbereiden op een *ongekende* crisis lastig, wel dienen het soort crises gedefinieerd te worden. Wanneer er een duidelijke bronregio is, dan zijn er (sinds Moerdijk) deugdelijke afspraken over hoe er bovenregionaal gehandeld moet worden. Thans gaat het over incidenten/crisis zonder duidelijk brongebied maar wel met een landelijke 'uitstraling' en met (nadrukkelijke) media aandacht. Ergo, de communicatiefactor is van groot belang en eenduidig overheidsoptreden is geboden. Tevens memoreert hij de optie van de in het verleden besproken "Expertregio's". Expertise op het departement is prima, maar uiteindelijk staan de regio's het dichtst bij burgers en bedrijven.

De heer Bruinooge attendeert op het risico van crises op zee (recent ms Zoë) en op regio-overschrijdende overstromingsrisico's. De infrastructuur op zee wordt steeds complexer en rampenplannen "land side versus sea side" sluiten niet of slecht op elkaar aan.

Bij overstromingen kan de effectregio van een incident ver af liggen van de bronregio.

Wanneer bijvoorbeeld de effectregio een grootstedelijk gebied is, dan dienen er heldere afspraken te zijn over de (communicatie-) regievoering.

De heer Lamers onderstreept dat een hedendaagse crisis bijna altijd regio-overschrijdend is. Samenwerking is daarbij van primair belang, maar de rol van het Rijk moet niet betekenen dat er onmiddellijk opgeschaald wordt. De rol van het Rijk ligt vooral op het vlak van de coördinatie van de informatievoorziening. Ten aanzien van Expertregio's merkt hij op dat Rotterdam-Rijnmond en Antwerpen gaan samenwerken op het vlak van rampenscenario's, petrochemische crises e.a. Het gebruikmaken van elkaars kennis is belangrijk maar mag niet leiden tot vormen van institutionalisering. Tevens stelt hij voor om op Rijksniveau enkele rollen voor te bereiden voor scenario's waarbij het Rijk de 'lead' neemt, maar er niet meteen naar GRIP5 wordt opgeschaald.

De heer Weerwind wijst op crises als gevolg van digitale ontwrichting. Er zijn al voorbeelden waarvan geleerd kan worden; zoals de ingestelde stuurgroep bij I&M met daarin alle 'key players'. Over het routeboek Digitale Ontwrichting dat hij voorbereid, vindt nadrukkelijk afstemming plaats met JenV, NCTV en NCSC over de multidisciplinaire aanpak.

De heer Van Veldhuizen attendeert op het belang van de grensoverschrijdende component; die verdient minstens zoveel aandacht als landelijke crisissituaties.

De heer Out memoreert dat bij bevolkingszorg het thema van de toekomstbestendige risico- en crisiscommunicatie ook speelt. Essentieel is hoe er nationaal wordt aangehaakt bij crises die regionaal spelen. De eenduidigheid van crisiscommunicatie moet goed geborgd worden, met daarbij aandacht voor heldere definities van de bestuurlijke component.

De heer Poppens pleit voor het versnellen van de informatie-uitwisseling tussen de VR's; om zo snel mogelijk te komen tot een eenduidig beeld van de crisis en het vervolgens kunnen verspreiden van een heldere boodschap. Wel ervoor waken om onnodig speciale structuren en organisaties op te tuigen.

De heer Wienen pleit voor snelle duidelijkheid wanneer er sprake is van een landelijk crisiseffect. Over de wijze van delegeren moet er zo spoedig mogelijk tot heldere afspraken gekomen worden.

De heer Houben bepleit om, waar mogelijk, gebruik te blijven maken van bestaande structuren en systemen. Ergo, voorzichtig zijn met het bedenken van iets nieuws; in plaats daarvan kunnen 'zachte' afspraken (zeer) dienstig zijn.

Mevrouw Buijs-Glaudemans attendeert erop dat 'het Rijk' meerdere departementen betreft en elk departement is een soort eigen 'Rijkje'. Dus is het belangrijk dat ook hier adequaat en voortvarend coördinatie gaat plaatsvinden.

De heer Broertjes geeft aan dat het VB bij zijn inbreng voor de evaluatie Wvr ook aandacht moet schenken aan de rol(on)duidelijkheid bij- en tussen de verschillende Rijksdiensten. In zijn reactie memoreert de minister de goede samenwerking tussen de lokale driehoek en de Rijksdiensten bij het tram schietincident in Utrecht; de wisselwerking functioneerde goed. Daarentegen toonde de recente 112-crisis aan dat er sprake is van een manco in de regelgeving. Er is (nog) geen wettelijke basis voor de regieverdeling "regio - Rijk" en afspraken c.q. een protocol zijn zeer gewenst. In de huidige wet is op dat vlak sprake van een leemte. In de richting van de heer Van Veldhuizen bevestigt de minister zijn aandacht voor de internationale / grensoverschrijdende component.

De heer Weterings wijst op de werkgroep die al bezig is met het fenomeen van de ongekende crisis, maar merkt tevens op dat het nooit zal lukken om van het 'onbekende' een volledig beeld te schetsen. Met steun van deskundigen wordt momenteel een themamiddag over de 'ongekende crisis' voorbereid. Naar aanleiding van de gedachtewisseling in dit VB, memoreert hij als belangrijke aandachtspunten: coördinatie tussen Rijksdiensten en departementen, de grensoverschrijdende component alsmede het toerusten van de regio's met voorbeeldscenario's.

Afrondend merkt de voorzitter op dat het IFV opdracht heeft gekregen om na te gaan hoe er lering getrokken kan worden uit de recente 112-crisis (rapportage dec. a.s.). Ten aanzien van de rollen op Rijksniveau memoreert hij de zojuist gedane suggesties van de heer Lamers.

Namens het VB gaat de voorzitter samen met het departement nadenken over (zachte) afspraken inzake de samenwerking tussen regio's en Rijk met betrekking tot bovenregionale en ongekende crises.

Ter informatie

6. Gateway Review rapport LCMS

De heer Weerwind geeft aan dat hij vandaag, vooruitlopend op het VB van 7 oktober a.s., de actuele stand van zaken kort wil toelichten. Centraal staat het streven om met LCMS te komen tot een landelijk crisismanagementsysteem, niet alleen voor de VR's maar voor alle crisispartners. Omdat het proces al geruime tijd loopt hebben IFV, VB en JenV een Gateway Review laten uitvoeren. Dit review leverde zes aanbevelingen op (pag. 2 oplegnotitie) en deze zijn opgenomen in het actieplan inclusief duidelijke afspraken over aanpak, rolverdeling en tijdsfad. Binnen enkele maanden worden de eerste resultaten verwacht.

De minister geeft aan dat het departement, op basis van de resultaten van de thans geformuleerde actiepunten, zich welwillend zal opstellen ten aanzien van de inzet van LCMS als landelijke basisvoorziening voor de crisisbeheersing.

7. Rondvraag en sluiting

Digitale ontwricting

De minister vraagt aandacht voor het Wrr-rapport over digitale ontwricting, een uiterst dringend thema. Niet voor niets spreekt de Wrr in termen van: "it's waiting to happen". Graag trekt hij samen met het VB op om het onderwerp in kwestie nog veel scherper op de maatschappelijke- en institutionele agenda's te krijgen. Het is zaak dat alle betrokken partijen zich daartoe nadrukkelijk(-er) (gaan) inspannen.

De voorzitter, de heer Bruls, dankt alle aanwezigen en de minister in het bijzonder, voor hun inbreng en deelname aan dit overleg. Tevens memoreert hij de komende vergaderingen van het VB: 7 oktober (Utrecht) o.m. met minister Van Nieuwenhuizen en 9 december (Utrecht) o.m. met de ministers Grapperhaus en Bijleveld. Met deze mededelingen sluit hij de vergadering.

Presentieoverzicht Overleg Veiligheidsberaad met minister van JenV, dinsdag 24 september 2019

Aanwezig namens het ministerie van Justitie en Veiligheid (JenV)

de minister F.B.J. Grapperhaus, de heer W. Saris, de heer H.P. Schreinemachers, de heer P.Th. Gelton.

Aanwezig namens het Veiligheidsberaad (VB)

de heer H.M.F. Bruls (voorzitter AB VB), mevrouw M. Jacobs (secretaris), de heer F. Backhuijs, de heer P.I. Broertjes, de heer P.M. Bruinooge, mevrouw W. Buijs-Glaudemans, de heer S. van Haersma Buma, de heer R. Cazemier, de heer P. Depla (vz Brandweerkamer), de heer A.W. Kolff, de heer C. Lamers, de heer A. Marcouch, de heer M.L.J. Out, de heer A.S. Scholten, de heer P. Sniijders, de heer P.C. Tange, de heer G.O. van Veldhuizen, de heer F.M. Weerwind, de heer Th. L. N. Weterings.

Afwezig met vervanging: de heer A. Aboutaleb, mevrouw F. Halsema, de heer J.A. Jorritsma, mevrouw P.C. Krikke, de heer H.J.J. Lenferink, de heer J.A.H. Lonink, de heer J. Mikkers, mevrouw M. Schuurmans-Wijdeven, de heer J.H.C. van Zanen.

Afwezig met kennisgeving: de heer C.B. Aptroot, de heer P.E.J. den Oudsten, mevrouw A.M. Penn-Te Strake.

Adviseurs en ondersteuning: mevrouw M. Bakker (IFV), de heer M. van Duin (IFV), de heer T.S. Holtman (VB), de heer T. van Lieshout (MDA), mevrouw M. Oldenhove (VB), mevrouw C. van Ruijven (VB), de heer IJ. Stelstra (IFV), mevrouw A.G.M. van de Vondervoort (GHOR GGD), de heer S. Wevers (RBC).

Notulist: de heer A.B. van der Kooij (Notuleerservice Nederland).